

نگاه بیرون

بازتاب جهانی سخنان رییس جمهوری

زرتخت امیرآبادیان

● سخنان روز یکشنبه رییس جمهوری ایران در رسانه‌های غربی بازتاب گسترده‌ای داشت. این سخنان از سوی رسانه‌های مختلف، با برداشت‌های گوناگونی مواجهه شد. برخی رسانه‌ها آن بخش از سخنان حسن روحانی که در آن پیشنهاد برگزاری همه‌پرسی برای تصمیم‌گیری در مورد مشکلات کشور مطرح شده بود را مورد توجه قرار دادند و برخی دیگر به خواسته رییس جمهوری برای حل‌وفصل پرونده هسته‌ای و نیز حل مشکلات اقتصادی کشور پرداختند.

The New York Times

رییس جمهوری ایران پیشنهاد همه‌پرسی مستقیم از مردم داد
توماس اردبرینک: رییس جمهور ایران روز یکشنبه اعلام کرد ممکن است از یک ابزار قدرتمند اما فراموش‌شده (قانونی) خود در مقابل رادیکال‌ها استفاده کند. احتمال برگزاری یک همه‌پرسی مستقیم که می‌تواند محافظه‌کاران را دور بزند و اراده مستقیم رای‌دهندگان ایرانی را به نمایش بگذارد.

حسن روحانی، رییس جمهوری ایران، که در یک کنفرانس در مورد مشکلات اقتصادی کشور شرکت کرده بود، گفت: ایرانیان این شایستگی را دارند که در مورد مسایل مهم رای مستقیم بدهند، این امکان در قانون اساسی سال ۱۹۷۹ وجود دارد. روحانی گفت: خوب است که یک‌بار پس از ۳۶ سال یا حتی هر ۱۰ سال ما این اصل قانون اساسی را اجرا کنیم و مسایل مهم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را به فرراندوم مستقیم بگذاریم. این یک هشدار روشن به رادیکال‌هایی است که در مجلس، رسانه‌های دولتی و برخی نهادهای کلیدی نفوذ زیادی دارند. آقای روحانی با انتقاد از نهادهایی که فعالیت‌های اقتصادی پرسود می‌کنند، اما مالیات پرداخت نمی‌کنند، گفت: همه باید مالیات پرداخت کنند و دولت باید بدون ترس در مورد منافع مردم با آنها صحبت کند.

Los Angeles Times

رییس جمهور ایران خواستار توافق هسته‌ای شد

حسن روحانی، رییس جمهور ایران روز یکشنبه گفت: ایران نیاز دارد برای رشد اقتصاد خود به چالش هسته‌ای پایان دهد. به نظر می‌رسد این سخنرانی تنها چندروز قبل از مذاکرات هسته‌ای در ژنو در پاسخ به انتقادهای تندروها بوده و نشان از تمایل روحانی به توافق با قدرت‌های بین‌المللی دارد.

روحانی در سال ۲۰۱۳ برای ریاست جمهوری انتخاب شد. او وعده داده است که مناقشه هسته‌ای ایران با کشورهای جهانی را حل‌وفصل می‌کند و به تحریم‌های اقتصادی پایان می‌دهد. رادیکال‌های ضدغرب در مورد مذاکرات هسته‌ای نگران هستند. روحانی با سخنرانی روز یکشنبه خود با طرح موضوع فرراندوم در مقابل انتقادهای محافظه‌کاران، راه را برای یک توافق هسته‌ای در ماه‌های آینده هموار کرد.

Bloomberg

روحانی: اقتصاد ایران در انزوا رشد نمی‌کند

حسن روحانی، رییس جمهوری ایران که دولتش در تلاش است به تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران پایان دهد، گفت کشور نمی‌تواند در حالی که در انزوا به‌سر می‌برد، به رشد پایدار دست یابد. روحانی در یک کنفرانس اقتصادی در تهران گفت: این به آن معنا نیست که ما آرمان‌ها و اصول کشور را رها کنیم. پس از هشت‌سال ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد، که طی آن تحریم‌های سازمان‌ملل، اتحادیه اروپا و آمریکا به دلیل برنامه هسته‌ای، علیه ایران اعمال شد و به اقتصاد کشور ضربه زد، حسن روحانی به ریاست جمهوری انتخاب شد. احمدی‌نژاد می‌گفت که محدودیت‌های تکنولوژیکی و مالی باعث خودکفایی ایران خواهد شد. در انتخابات ۲۰۱۳، روحانی متعهد شد که روابط ایران را با جهان بهبود بخشد و اقتصاد مبتلا به تورم ۴۰درصدی ایران را درمان کند. تلاش‌های او به یک توافق جامع با قدرت‌های جهانی گره خورده است. تحریم‌ها، معاملات مالی و صادرات نفت ایران را محدود و صنعت نفت ایران را که نیازمند سرمایه‌گذاری است با مشکل مواجه کرده است. پس از انتخاب حسن روحانی به‌عنوان رییس جمهور در سال گذشته، نشانه‌های مثبتی در اقتصاد ایران ظاهر شده است. بازار ارز تثبیت شده و تورم به ۱۷درصد تقلیل یافته است. تلاش برای رسیدن به یک توافق هسته‌ای با قدرت‌های جهانی درباره برنامه هسته‌ای ایران می‌تواند باعث لغو تحریم‌ها شده و امنیت اقتصادی ایران را تأمین کند. این در حالی است که سقوط ۸درصدی قیمت نفت‌خام در سال ۲۰۱۴ باعث ایجاد چالش‌های جدیدی برای دولت روحانی شده است. زیرا درآمدهای نفتی بخش عمده‌ای از هزینه‌های دولت را تشکیل می‌دهند.

دیپلماسی

کنگره با اکثریت جمهوریخواه آغاز به کار کرد

توافق هسته‌ای در برابر مانع «فیل‌ها»

بخشی از تحریم‌ها را لغو و مقداری از دارایی‌های بلوکه‌شده ایران را آزاد می‌کند. این توافق تاکنون دوبار تمدید شده است؛ یک تمدید شش‌ماهه و یک تمدید هفت‌ماهه. آخرین مهلت مقرر مذاکره‌کنندگان برای دستیابی به توافق جامع، ژوئن ۲۰۱۵ (تیر ۹۳) است. اگرچه بسیاری تحلیلگران معتقد بودند که به نفع دولت‌های اوباما و روحانی است که سریال مذاکره پشت مذاکره را پیش از ضرب‌الاجل نوامبر به پایان برسانند تا توافق نهایی به دست کنگره‌ای با اکثریت جمهوریخواه نیفتد اما در عمل هویدا شد که دستیابی به توافق در این مهلت، شدنی نیست. شب سوم آذر اما هم جان کری و هم جواد ظریف معتقد بودند که اگرچه اختلافات پابرجاست اما پیشرفت‌های این دور مذاکره نیز زیاد است. با این حال توافق در مهلت باقی‌مانده از کنگره قبلی نیز به دست نیامد. اگرچه مذاکره‌کنندگان ایرانی بارها در پاسخ به سؤالاتی با مضمون «نگرانی از وتوی توافق نهایی در کنگره» این نشان می‌دهد اصلی‌ترین برنامه مورد تعقیب آنها وضع تحریم‌های جدید علیه ایران است.

توافق جامع در گرو جلب رضایت فیل‌ها

مذاکره هسته‌ای یک‌سال‌واندی است که مهم‌ترین موضوع مشترک تهران و واشنگتن است، همراه با پنج‌کشور دیگر که آنها را روی میز مذاکره همراهی می‌کنند. تلاش‌های زیادی در ساعت‌ها مذاکره پشت درهای بسته انجام شد تا مذاکره هسته‌ای به هدف نهایی‌اش دست پیدا کند؛ توافق جامع، اما ضرب‌الاجل ۲۴نوامبر (سوم‌آذر) هم نتوانست اختلافات آنها را کم و مواضعشان را به یکدیگر نزدیک کند. ایران و اعضای ۵+۱ از مهر سال گذشته بدون وقفه در حال مذاکره هستند و آذر سال گذشته به توافق کوتاه‌مدت در ژنو دست یافته‌اند که در مقابل پذیرش محدودیت‌هایی در مقابل برنامه‌هسته‌ای ایران

اما موضوع تنها آینده مذاکره و توافق نهایی

که به داشتن مواضع ضدایرانی شهره هستند. جان مک‌کین، در سال ۲۰۰۸ از حزب جمهوریخواه رقیب اوباما بود و در بخشی از مناظره تلویزیونی خود با باراک اوباما گفته بود «در صورت رویارویی ایران و اسرائیل، به یاری اسرائیل خواهد شتافت و منتظر اجازه شورای امنیت نخواهد ماند.» پاسخ اوباما اما این بود که «با همکاری دیگر کشورها تلاش خواهد کرد که فشار بر ایران را افزایش دهد تا ازسرگیری چنین جنگی جلوگیری کند.»باب کروکر نیز به‌عنوان یک عضو برجسته کمیته روابط خارجی سنا در مصاحبه‌ای قبل از انتخابات گفته بود «به نظر می‌رسد ما به‌طور ضمنی موافقت کرده‌ایم که آنها (ایران) غنی‌سازی را برای اهداف تجاری ادامه دهند. من فکر می‌کنم نوبت کنگره است که این موضوع را بررسی کند. من فکر می‌کنم بسیاری از مردم نگران این هستند که این توافق چیزی شبیه به توافق موقت باشد.»باب کروکر، سناتور جمهوریخواه از ایالت تنسی هشدار داده در صورتی که مذاکرات با ایران به توافق منجر نشود، کنگره آمریکا افزایش تحریم‌های اقتصادی را مد نظر خواهد داشت. پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که کروکر در سناي آینده آمریکا، رییس کمیته روابط خارجی خواهد بود. رابرت منندز، رییس ففلی کمیته روابط خارجی سنای آمریکا هم به‌تازگی در واکنش به یکی از گزارش‌دهی‌های وندی شرم، مذاکره‌کننده هسته‌ای آمریکا گفته «من همواره بر این باور بوده‌ام که ما فقط زمانی تحریم‌های ایران را کاهش دهیم که یک توافق بلندمدت قابل راستی‌آزمایی به دست آید که اصولا برنامه اتمی ایران را برچیند.» منندز و «مارک کرک» تاکنون حمایت ۶۰سناتور جمهوریخواه و دموکرات را برای لایحه تحریم‌های ایران به دست آورده‌اند و گفته‌اند که در ژانویه آن را مورد بررسی قرار می‌دهند. آنها معتقدند که بدون تردید نمایندگان کنگره تحریم‌ها علیه ایران را افزایش خواهند داد. البته برخی دموکرات‌های کنگره با این لایحه مخالفت کرده‌اند و تحریم بیشتر در هنگام مذاکره را غیرمنطقی اعلام کرده‌اند. کروکر هم گفته است که چنین طرحی فوریت ندارد و به‌صورت عادی در برنامه خواهد بود. کاملا قابل پیش‌بینی است جان کری، وزیر خارجه آمریکا باید بعد از هر دور مذاکره با ایران در جلساتی طولانی به سؤالات پرشمار نمایندگان پاسخ بدهد. همانطور که باید منتظر شنیدن مواضع ضدایرانی تندتری هم از سوی کنگره باشیم.

کوتاه دیپلماسی

رییس جمهوری فرانسه:

ایران شریک مهمی برای برقراری امنیت است

● ایستا: فرانسوا اولاند، رییس جمهوری فرانسه روز دوشنبه در گفت‌وگو با شبکه رادیویی «فرانس اینتر» ایران را «یک شریک بسیار مهم برای کمک به برقراری ثبات در عراق و سوریه» توصیف کرد. اما در عین حال او افزود که این مساله قاطعیت و موضع فرانسه را برای جلوگیری از دستیابی تهران به سلاح هسته‌ای تغییر نخواهد داد. نفر اول کاخ «الیزه» ادامه داد: «به‌طور همزمان ایران یک شریک است که می‌تواند موجب برقراری صلح درعراق و سوریه شود، از این رو برای رسیدن به این هدف بهتر است که این توافق هسته‌ای حاصل شود.» هر چند «اولاند» از «عراق» و «سوریه» نام برده اما شاید بیشترین مساله منطقه‌ای که تهران و پاریس با یکدیگر در آن مشارکت همسو دارند، مساله «لبنان» باشد؛ چراکه در کمتر از یک سال نماینده ویژه «پاریس» که همان «فرانسوا جیرو» مدیرکل خاورمیانه و شمال آفریقای وزارت خارجه فرانسه باشد به تهران آمده تا در مورد انتخاب رییس جمهوری لبنان با مقامات ایرانی دیدار و گفت‌وگو کند. دیدار او با «حسین امیرعبداللهیان» معاون عربی-آفریقایی وزارت خارجه ایران کانال اصلی رایزنی‌های دیپلمات فرانسوی است. «ولاند» در ادامه گفت که هیچ توافقی با ایران برای برقراری صلح در منطقه خاورمیانه در ازای حصول یک توافق بد در مذاکرات هسته‌ای انجام نخواهد شد.»

نخست‌وزیر بحرین:

از ایران انتظار حسن همجواری داریم

● ایستا: خلیفه بن سلمان نخست‌وزیر بحرین گفت: بحرین همواره ایران را به‌عنوان یک همسایه مسلمان می‌داند و یک مسلمان هم انتظار دارد تا از همسایه‌اش خیر ببیند و انتظار چیز دیگری را هم ندارد این همان چیزی است که ما از ایران به‌عنوان همسایه مسلمان خود انتظار داریم. او ادامه داد: ما در این کشور (ایران) انتظار حسن همجواری داریم و معتقدیم که همه باید به اصول روابط بین‌الملل و در راس آن مداخله‌نکردن در امور دیگران پایبند باشیم. ما در امور دیگران دخالت نمی‌کنیم و در مقابل این حق ما است که کسی هم در امور داخلی ما دخالت نکند، چرا که مسایل ما فقط مختص به خود ماست.

گفت و گو

نمی‌توانند وتوی اوباما را بشکنند

محمدحسن نجمی: صدوچهاردهمین دوره کنگره آمریکا در حالی کار خود را زیر کنترل جمهوریخواهان آغاز می‌کند که بیم تأثیر منفی این نهاد بر مذاکرات هسته‌ای ایران و قدرت‌های جهانی، افزایش یافته است. این موضوع را در گفت‌وگو با «امیرعلی ابوالفتح» کارشناس امور آمریکا بررسی کرده‌ایم:

❧ **تعامل اوباما و کنگره در دوسال باقیمانده ریاست جمهوری چگونه خواهد بود؟**

جمهوریخواهان یکی از نهادهای اصلی تصمیم‌ساز آمریکا را در اختیار گرفته‌اند. مجلس «سنا» در حوزه سیاست خارجی و امنیت ملی آمریکا. تأثیرگذاری بیشتری نسبت به مجلس نمایندگان آمریکا برخوردار است. کمیته‌های مهمی در «سنا» مانند کمیته‌های «روابط خارجی»، «نیروهای مسلح» و «بانکداری» وجود دارند که تأثیر این نهاد را بیشتر کرده است. مسلماً تا دو سال آینده که انتخابات ریاست جمهوری آمریکا انجام خواهد شد، جمهوریخواهان تمام برنامه‌های «اوباما» در حوزه‌های مختلف را به چالش خواهند کشید؛ به این امید که بتوانند رییس جمهوری دموکرات آمریکا را ناکارآمد جلوه داده تا ضمن تضعیف دولت دموکرات، بر انتخابات ریاست‌جمهوری تأثیر بگذارند و شانس خودشان را بالا ببرند.

❧ **آیا جمهوریخواهان به‌طور مثال می‌توانند با تصویب برخی طرح‌های تحریمی، بر مذاکرات هسته‌ای ایران سایه بیندازند؟**

بر اساس پیشفرض‌ها این مورد قابل تصور است. اما سنت سیاسی آمریکا به این شکل است که وقتی رییس جمهوری در موضوعات حساس امنیت ملی، تصمیم بگیرد که از حق «وتو»ی خود برای عدم اجرای مصوبه کنگره استفاده کند، احتمال شکست «وتو»ی رییس جمهوری توسط نمایندگان، ضعیف است. مثلاً ممکن است نمایندگان طرح تشدید تحریم‌های ایران را به تصویب برسانند و توسط «اوباما» وتو شود. سوابق نشان داده که در اینگونه مواقع، وتوی رییس جمهوری باطل نمی‌شود. البته اگر طرح با رای سه‌چهارم نمایندگان یا بیشتر از آن، به تصویب برسد، طرح لازم‌الاجراست. اما آتطور که اوباما گفته، او از توانایی متقاعدکردن منتقدان در کنگره، برخوردار است. باید دید پس از تشکیل کمیته‌ها و تعیین دستور کار آیا چنین طرحی در دستور کار قرار می‌گیرد و اینکه چگونه وارد صحن می‌شود.

❧ **اوباما چقدر توانایی کنترل کنگره و تصمیم‌گیری مستقل را دارد؟**

قانون اساسی آمریکا نهاد اصلی تصمیم‌گیری را کنگره قرار داده و در این خصوص این نهاد، از قوه‌مجریه مهم‌تر تلقی شده است. اما با نگاهی به نحوه عملکرد نهادهای آمریکایی در ۲۰۰ سال

اخیر می‌بینیم که تصمیمات کنگره به حاشیه رفته و قوه‌مجریه است که تصمیم‌گیرنده است. اما در هر صورت مواردی مانند تحریم‌های ضدایرانی که در کنگره به تصویب رسیده است، باید توسط خود کنگره لغو شود. اما از سویی، قوانین به رییس جمهوری این اجازه را می‌دهد که از اختیارات خود استفاده کرده و به مدت شش‌ماه، تحریم‌ها را تعلیق کند. البته مشروط به «مطلع‌کردن کنگره» و همچنین «عدم‌مخالفت با منافع ملی و مصالح آمریکا»، که در صورت لزوم، این شش‌ماه برای دفعات بعد هم تمدید می‌شود. برخی گمانه‌زنی‌ها حاکی از این است که در صورت دستیابی به توافق جامع، «اوباما» از این اختیارات استفاده کند و طی دوسال باقیمانده، اگر تعهدات از سوی ایران انجام شود، تحریم‌ها «فریز» شود. اما خب، تضمینی نیست که رییس‌جمهوری بعدی، این روند را ادامه دهد یا اینکه حتی خود «اوباما» این اقدام را انجام داده یا ادامه دهد. اما رییس‌جمهوری می‌تواند تحریم‌هایی را که توسط دولت آمریکا مثل وزارت خزانه‌داری شکل گرفته و خودش مستقیماً دستور آن را داده، بدون درنظرگرفتن کنگره لغو کند. فضای سیاسی امروز آمریکا شرایط دشواری را برای «اوباما» رقم زده؛ چراکه اگر در این فضا، تندروها ایران را به عدم‌پایبندی به تعهدات یا موارد دیگر متهم کنند، دولت به راحتی نمی‌تواند این اقدامات را انجام دهد.

❧ **آیا سخنان سناتورهای تندرو مانند «لیندسی گراهام» می‌تواند باعث شود دیپلماسی کمربک و تهدیدات دیگر پررنگ شود؟**

هم دموکرات‌ها و هم جمهوریخواهان به لابی اسرائیل نیاز دارند. چون این لابی، قدرت زیادی دارد و عموم آنها خود وامدار لابی اسرائیل هستند. آنها در موضوعاتی مانند برنامه هسته‌ای ایران یا مواردی که به مسایل خاورمیانه به خصوص امنیت اسرائیل برمی‌گردد، سعی می‌کنند خود را طرفدار اسرائیل نشان دهند. بخشی از حرف‌های برخی سناتورها مانند «گراهام» و «منندز» مصرف داخلی دارد تا ضمن نشان‌دادن طرفداری از اسرائیل، حمایت اسرائیل را هم برای انتخابات‌های آتی به دست آورند. اما مهم مذاکرات است که در حال انجام است که در پایان هر دور مذاکره، پیشرفت در مذاکرات اعلام می‌شود.